

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

DEN SØNDERJYSKE KIRKEGÅRD UNESCO VERDENSARV

af Søren Rasmussen

Titel: "Den Sønderjyske Kirkegård – UNESCO Verdensarv"

Forfatter: Søren Rasmussen

Sat med: Verdana

ISBN: 978-87-94314-13-8

Trykt i Danmark ved: www.lasertryk.dk

Udgivelsesår: 2024

Billede: Forfatteren i porten til Den Sønderjyske Kirkegård i Braine.

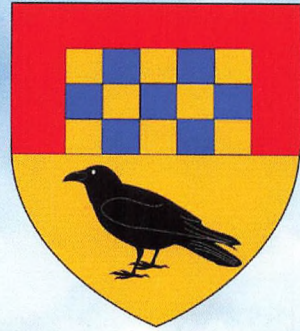
Tidligere udgivelser om Den Sønderjyske Kirkegård af samme forfatter:
"Besøget ved Den Sønderjyske Kirkegård i Braine", udgivet 2020, ISBN 978-87-972254-1-7

"Den Sønderjyske Kirkegård i Braine", udgivet 2021, ISBN 978-87-972254-4-8.

"Fredshaven ved Den Sønderjyske Kirkegård i Braine", udgivet 2022, ISBN 978-87-94314-06-0.

"Ti skæbner fra Kolding kommune på Den Sønderjyske Kirkegård", udgivet 2024, ISBN 978-87-94314-03-9.

"Den Sønderjyske Kirkegård 100 år – Den franske forbindelse", udgivet 2024, ISBN 978-87-94314-12-1.

DEN SØNDERJYSKE KIRKEGÅRD UNESCO VERDENSARV

INDHOLD

Forord	5
Udnævnelse	6
Terre de mémoire	10
Historien	11
Kolding Kommunes deltagelse	28
Program for besøget	30
Første dag i Braine	34
Fejringen i Braine	38
Dannebrog	50
Deltagerliste	52
Til Genforenings- og Grænsemuseet	53

FORORD

I Kolding Byråd og hele kommunen er vi meget stolte af, at Christiansfeld er udnævnt til UNESCO Verdensarv. Vi er også særdeles stolte af den sønderjyske kulturarv, som Christiansfeld og omegn repræsenterer. Med til denne kulturarv hører historien om sønderjydernes lidelser under 1. verdenskrig, hvor omkring 35.000 måtte i krig for Tyskland, der havde besat deres hjemegn siden 1864. Knap 6.000 af disse mistede livet og de øvrige kom hjem med ar på sjæl og legeme. Et vigtigt mindsted for denne del af vor historie, er Den Sønderjyske Kirkegård i Braine, i Frankrig. Denne er nu, meget passende, også udnævnt som UNESCO Verdensarv.

*Søren Rasmussen
fotograferet på Den
Sønderjyske Kirke-
gård den 11. novem-
ber 2024, ved
UNESCO-skiltet.*

I forbindelse med markeringen af årsdagen for afslutningen på 1. verdenskrig, den 11. november 2024, blev det også fejret, at Den Sønderjyske Kirkegård var blevet optaget på listen over UNESCO Verdensarv. Jeg havde den store ære, at være blandt Kolding Kommunes repræsentanter i den forbindelse.

Søren Rasmussen

UDNÆVNELSE

Den 22. september 2023 udsendte byen Braine en pressemeddelelse om, at Den Sønderjyske Kirkegård var optaget på UNESCOs Verdensarvsliste.

Pressemeddelelsen oversat til dansk:

"DANSK MILITÆRKIRKEGÅRD OPTAGET PÅ UNESCO'S VERDENSARVSLISTE

sep 22, 2023

UNESCOS konvention om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv, der blev vedtaget i 1972, anerkender den "enestående universelle værdi" af visse steder på jorden og deres tilhørsforhold til menneskehedens fælles arv.

Onsdag den 20. september 2023 blev det 45. udvidede møde i UNESCOs verdensarvskomiteé afholdt i Riyadh (Saudi-Arabien).

☐ Efter denne session er den danske militærkirkegård nu optaget på UNESCOs verdensarvsliste.

Denne kirkegård er et symbolsk sted for Danmark, det er den eneste danske kirkegård på fransk jord, der hylder 79 Slesvigere, der døde mellem 1914 og 1918.

9 mindesteder registreret

Fra nord til syd for vores territorium vidner disse 9 mindesteder om konfliktens indvirkning på vores land, dets folk, dets historie. En mindearv af største betydning for fremtiden og turismen.

Monument Les Fantômes sur la Butte Chalmont (Oulchy-le-Château);

Amerikans militærkirkegård i Belleau;

Tysk militærkirkegård i Saint-Quentin;

Tysk militærkirkegård i Veslud;

Fransk militærkirkegård i Le Sourd;

Fransk militærkirkegård i d'Effry;

Dansk militærkirkegård i Braine;

Kapel og tysk og fransk militærkirkegård i Cerny-en-Laonnois;

Fransk militærkirkegård i Craonnelle."

For further information, please click here.

45th session of the World Heritage

Chairperson:

Dr Abdulelah Al-Tokhais (Saudi Arabia)

Rapporteur:

Ms. Shikha Jain (India)

Vice-Chairpersons:

Argentina, Italy, Russian Federation, South Africa, Thailand

The extended 45th session of the World Heritage Committee will be held in Riyadh from 10 to 25 September 2023 at Al-Faisaliah Hotel and its premises.

Billede: Fra UNESCOs 45. møde hvor bl.a. optagelsen af Den Sønderjyske Kirkegård var på dagsordenen. UNESCO står for: "United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization". På dansk: De Forenede Nationers Organisation for Uddannelse, Videnskab og Kultur.

Billede: Mødet blev afholdt på det fashionable Al-Daisaliah Hotel i Riyadh, Saudi Arabien.

Billede: Formanden for FNs Verdensarvskomiteé, Dr. Abdulelah Al-Tokhais og direktør for Verdensarvskomiteen, Lezare Eloundou Assomo, ved mødet den 20. september 2023, hvor bl.a. Den Sønderjyske Kirkegård blev optaget på verdensarvslisten.

Den danske UNESCO-nationalkommission

”At blive udpeget til verdensarv er en blåstempling af en lokalitets globale betydning. Det forpligter til at beskytte, bevare og udbrede kendskabet til stedet.

Roskilde Domkirke, Kronborg Slot, Stevns Klint, Vadehavet, Christiansfeld, Jelling Monumenterne, Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland og fem arkæologiske ringborge (Aggersborg ved Limfjorden, Fyrkast ved Hobro, Nonnebakken i Odense, Trelleborg i Slagelse og Borgring i Køge) er alle UNESCO Verdensarv. De otte stykker af verdensarv er langt mere end blot smukke seværdigheder på Danmarkskortet.

Slots- og Kulturstyrelsen har ansvaret for det danske rigsfællesskabs arbejde med verdensarv og dermed også for den grønlandske verdensarv: Kujataa nordbo- og inuitlandbrug ved randen af indlandsisen, jagtområdet Aasivissuit-Nipisat og Ilulissat Isfjord.

Verdensarv har handlet om bæredygtighed, længe før vi for alvor begyndte at tale om bæredygtighed.

- Bolette Lehn Petersen, Slots- og Kulturstyrelsen

Danmark har tilsluttet sig Verdensarvskonventionen, som blev vedtaget i 1972. Den forpligter lande til at bevare den del af verdens kultur- og naturarv, som er umistelig for menneskeheden. Bevarelsen skal sikre, at områderne bliver brugt og besøgt, uden at det medfører nedtrampning og slitage på omgivelserne og lokalmiljøet. Alle skal have noget godt ud af stedet. Det gælder både turister og dem, der bor i området.”

Kilde: www.unesco.dk

TERRE DE MÉMOIRE

Den Sønderjyske Kirkegård er også blevet en del af "Terre de mémoire" – "Mindernes land": Et forsøg på genhumanisering. I den forbindelse skal der 11. november 2024 afsløres en mindeplade.

Terre de mémoire er et projekt baseret på et originalt og kollektivt grundlag: det er baseret på læring og overførsel af viden omkring begrebet umenneskelighed.

Anouk Bertaux, projektets grundlægger, har beskrevet det således: "Umenneskelighed er en fysisk eller psykisk handling, der har tendens til nedbrydning af den menneskelige art som individ. Disse bevidste handlinger fra en tredje person eller gruppe sigter mod ødelæggelse, tab af menneskelighed af et individ eller en gruppe ved forskellige processer."

Projektet, der blev lanceret i september 2021, rulles ud uden geografiske eller tidsmæssige begrænsninger og nu er Den Sønderjyske Kirkegård således også en del af det kunstneriske projekt mod umenneskelighed, som man f.eks. ser i krig.

HISTORIEN

Braine er en kommune i departementet Aisne i Hauts-de-France i det nordlige Frankrig. Byen har eksisterede før år 561, hvor den nævnes som et kongeligt palads (Königspfalz) af Neustrian King Chlotar I. (Kongeriget Neustrian eksisterede i det nordvestlige Frankrig år 511–751).

Braine led voldsomt under 1. verdenskrig. En tidligere rig kantonal hovedby med 1.500 indbyggere før krigen, var efterfølgende ikke meget andet end en mark af ruiner. Branie havde lidt under den tyske besættelse fra den 2. september 1914 efter at have befundet sig 7 kilometer fra frontlinjerne, hvilket havde betydet, at den blev ramt af hele 102 bombardementer og 2.600 granater. Den smukke Saint-Yves kirke, byens stolthed, blev særligt ramt, og restaureringsomkostningerne for offentlige bygninger blev anslået til 2,2 millioner franc. Et kæmpe beløb i 1918. Nogle gader i Braine var efter krigen, intet andet end bunker af sten.

Billede: Postkort. Ruinhober udgør en stor del af Braine efter krigen.

Efter krigen tildeles byen Croix de Guerre. I henhold til et dekret tildeles Croix de Guerre ved lov til soldater fra land- og søhære, franske eller udenlandske, der under krigshandlinger under operationerne mod Tyskland og dets allierede har gjort en særlige fortjenstfuld indsats. Endelig vil martyrbyer, landsbyer, der er blevet fuldstændig ødelagt, eller byer, der har modstået heroisk, blive tildelt Croix de Guerre, som vil kunne tilføjes på æresstedet i deres våbenskjolde.

Billede: Mindemønt med Braines våbenskjold. Under skjoldet ses "Croix de Guerre". Originalt eksemplar af mønten kan ses på Genforenings- og Grænsemuseet.

Efter våbenhvilen i november 1918 opstod spørgsmålet om, hvad skulle man stille op med de døde danske soldater? Danskerne ønskede ikke, at deres kære skulle hvile blandt tyske soldater. Franskmændene skønnede, at man anstændigvis ikke kunne begrave dem blandt franske soldater. Så dannede man en forening kaldet "L'Association des tombes slesvigeoises" (De sønderjyske grave).

Kravene fra denne forening bevirkede, at den franske stat gik med til at begrave de danske soldater på en særlig kirkegård, hvor deres eget flag kunne vajre.

Ved et møde den 29. marts 1920 besluttede byrådet i Braine at udvide den militære kirkegård, der blev grundlagt under krigen i området kaldet Le Petit Pare. Arbejdet blev ledet af hr. Dros, chefen for den militære forlægning og foreningen "De Sønderjyske grave" skulle sørge for at få de dræbte danske soldater ført til denne kirkegård. Man hentede jord i

Danmark, hvilket berettiger til at sige, at soldaterne hviler i dansk jord.

Den Sønderjyske Kirkegård blev indviet på Valdemarsdag, den 15. juni 1924.

Indvielsen af den sønderjyske Kirkegaard i Brainsne.

Søndag den 15. Juni, Valdemarsdagen, Genforeningsdagen, foretoges i Brainsne den højtidelige Indvielse af Sønderjydernes Kirkegaard.

En vidunderlig smuk Tanke er dermed bragt til Udørelse, at samle saa vidt muligt paa et Sted alle Sønderjyder, som er faldne under Verdenskrigen i Frankrig, og hvis Grave er kendte, saafremt deres paarørende maatte ønske det. Tanken er fremkommen hjemme, og Frankrig var straks rede til paa en overordentlig smuk Maade at virkeliggøre denne Tanke.

Naar man har valgt at lægge Kirkegaarden i Brainsne, saa er det maaske til Dela aket, fordi denne By ligger i den Zone, som i Maaneder og Aar har været mest hærgnet under Verdenskrigenes Raser. — Brainsne ligger meget smukt, og netop fra den sønderjyske Kirkegaard har man en vidunderlig Udsigt over det smukke Landskab, kranset af Bakker og Skove.

Den Indfatning, som Arkitekt Finzen fra København har givet Kirkegaarden, og som de fleste allerede vil have set paa de Billeder, Bladene tidligere har bragt af Kirkegaarden, passer ganske vidunderligt ind i Landskabet.

Her ved dennes Indgang havde en talrig Menneskemængde samlet sig og ventede de sønderjyske Soldaters Efterladte og Venner, som skulde deltage i Indvielsen.

Disse ankom til Brainsne ved 4^{1/2} Tiden og hilstes paa Banegaarden velkommen af Byens Borgmester. Med Dannebrog i Spidsen marcherede man straks efter Ankomsten i sluttet Trop op til Kirkegaarden, der ligger 10 Minutters Gang uden for Byen. Danmarkssamfundet havde skænket et meget smukt Flag til Brug ved denne Lejlighed. Uvilkaarlig blottede alle Hovedet under Marchen op til Kirkegaarden, og da det lille stille Tog nærmede sig Kirkegaardsporten, blottede den der ventende store Menneskemængde ligesåledes Hovedet.

I Toget deltog foruden flere Beretere fra Paris bl. a. Danmarks og specielt de sønderjyske Krigsfangere fuldtro Ven, Professor Poul Verrier, samt cand. theol. Fulgsang, Damgaard, der for Tiden opholder sig i Strassbourg for at fortsætte sine Studier.

Samtlige Deltagere i Optoget nedlagde Krans paa Gravene. Flere havde medbragt disse hjemme fra, og da man samledes til Indvielsen om et stort Kors, der er rejst midt paa Kirkegaarden, og hvor store signerede Krause var anbragte, var hver eneste Grav dækket med Krause. Fanøberøren stillede sig op ved Siden af Korset mod Fænen. — Pastor Troensegaard-Hansen fra Graaston foretog den højtidelige Indvielse af Kirkegaarden, hvortil han havde medbragt Jord fra Adelsø Kirkegaard ved Gransten.

Sonere talte Præfekten samt Repræsentanter for det danske Gesandtskab i Paris og franske Myndigheder.

Den højtidelige Indvielse afsluttedes med Taler af Professor Verrier

og cand. theol. Fulgsang Damgaard. Professor Verrier sluttede sin udmærkede og varmefølte Tale med omtrent følgende:

I, der her sover den sidste Søvn i Frankrigs Jord, I stod i vore Fjenders Rækker, I maatte kæmpe mod Venner, ja, mulig at en og anden har villet hjælpe Fjenden til at knuse Frankrig, men lad det staa, Døden har slettet alt, og Frankrig bærer ikke Nag. For mange af eder stod Genforeningen med det fraskilte Moderland som det Maal, der engang maatte og vilde naas. For eder vil vi haabe, at Haabets Dag har lyst for eder i Dødens stille Time. Slumrer da sødt i Frankrigs Jord. Det Frankrig, som altid har været Danmarks Ven, som har lidt med Danmark i Nederlaget, men ogsaa har faaet Oprensning sammen med Danmark.

Cand. theol. Fulgsang Damgaard bragte en Hilsen og Tak fra de faldnes Kammerater, der havde ligget i Aurdal, og en personlig Tak for det, mange af de faldne havde været for ham.

Efter Indvielsen spredtes den sønderjyske Jord over de enkelte Grave, og de paarørende tilbragte en stille Stund ved Gravene, der gømt døres kære.

Alt imens samledes Mængden paa den franske Kirkegaard til en afsluttende Højtidelighed, hvorefter man igen tog ned til Byen i sluttet Trop med Dannebrog i Spidsen.

Kirkegaarden i Brainsne ligger nu som et lille Stykke Danmark derude i det skønne Frankrig, hvorhen Tankerne fra mange Hjem ofte vil

sege.

S p.

Billede: Avisartikel ang. indvielsen af Den Sønderjyske Kirkegård, Brainsne, Frankrig, 1924. Fra scrapbog på Sønderborg Slot.

Sønderjydernes franske Kirkegaard.

En højtidelig Indvielse i gaar med Jord fra de
Faldnes Hjemland.

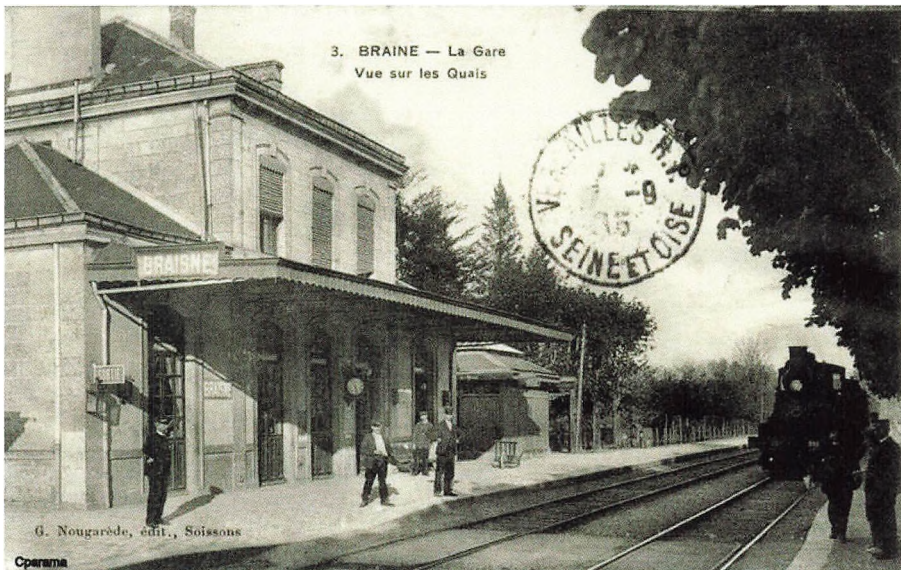
Telegram fra vor udsendte Korrespondent.

SOISSONS, SØNDAG EFTERMIDDAG.

Billede overskriften på forsiden af Berlingske Politiske og Avertissements-Tidende, mandag den 16. juni 1924.

Avisteksten:

"Den lille By Braine ved Soissons, hvor de sønderjydske Soldater har fundet saa smukt et sidste Hvilested - har i dag oplevet en Festdag, som den sent vil glemme. Paa Vejen op til den sønderjydske Kirkegaard stod posteret Gendarmen i klædelige Uniformer; den fredelige Befolkning vidste, hvad det betød, Regeringens høje Repræsentant, Underpræfekten M. Lemotne skulde komme. Ved 3-Tiden var Vejen til Kirkegaarden fyldt med Mennesker, og da Toget fra Soissons ankom, stod Borgmesteren i Braine, Baudier, smykket med Trikolorebanneret og omgivet af sit Raad for at byde de slesvigske Repræsentanter velkommen.

Billede: Postkort af banegården i Braine med ventende tog.

Fra dansk Side var mødt Presseattaché Wamberg og Professor Ehlers, der i en Tale nævnede – at et dansk Børnehjem for franske Børn vilde blive rejst her, hvor danske Mænd hviler i Frankrigs gæstfri Jord.

Med en dansk Fane i Spidsen gik Delegationen til Kirkegaarden, ført af Pastor Troensegaard-Hansen i Ornat, Stiftamtmand Baarløv, Professor Ehlers, Redaktør Gulmann, Redaktør Svensson, Kontorchef Louw. Smukt bølgede Toget sig igennem det rige franske Landskab, hilst ærbødigt af Befolkningen.

Billede: De danske gæster med Dannebrog og pastor Troensegaard-Hansen i ornat og høj hat forrest. Kilde: Skodborg Hjemstavnsarkiv / arkiv.dk.

Alle bar Kranse, bundet paa dansk Maade. Foran Kirkegaarden mødtes Toget med de franske og danske Myndigheder.

Legationsraad Engel, der repræsenterede Kammerherre Bernhoft, Legationssekretær, Baron Rertouch, Generalkonsul Prior, den danske Forenings Formand, Winther og talrige Danske fra Paris: Grev Leon Moltke, Baron Haxthausen, Direktørerne Alfred og Johannes Christensen med Fruer og Direktør Waarsøe med Frue, samt Kaptajn Doumensiou og Professor Verrier (den franske Regerings Repræsentanter).

Billede: "Toget" på vej mod kirkegården, set indefra kirkegården. Kilde: Avisen Hjemdal / Museum Sønderjyllands Mediearkiv / arkiv.dk.

Porten til den hyggelige Kirkegaard aabnedes, og Kortegen gik op gennem Midtergangen, de officielle Repræsentanter for at nedlægge Krans fra den danske Regering, Kolonien i Paris, de danske Kvinders Mindeværn o s. v., Sønderjyderne for at lægge hver sin Krans paa Gravene. Saaledes dækkedes Kirkegården med levende Blomster – en smuk Tanke, smukt og værdigt virkeliggjort.

Billede: Porten går op og kortegen kommer ind. Kilde: Lokalhistorisk arkiv for Gram og omegn / arkiv.dk.

Billede: På vej med krans til det daværende mindesmærke på kirkegården, et hvidt kors. Kilde: Skodsborg Hjemstavnsarkiv / arkiv.dk

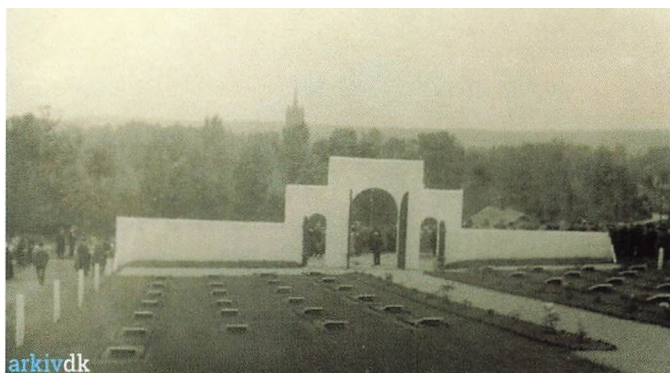
Efter at "Til Himlene rækker din Miskundhed Gud" var sunget, læste Præsten Stykker af skriften paa dansk og fransk og talte smukt og følt om Stundens højtid. Tusinde i Danmark fulgte os I dette Øjeblik i deres Tanker og Bønner. Med Jord medbragt fra Sønderjylland indviede Præsten i Treenighedens Navn Kirkegaarden.

Billede: Pastor Troensegaard-Hansen taler. Kilde: Skodsborg Hjemstavnsarkiv / arkiv.dk

Endnu en Tale og Præfekten overdrog i Republikens Navn Terrænet til Kirkegaardsbrug til de Soldater, der danske af Hjerter havde kæmpet for en Sag, der ikke var deres, og var døde tro mod deres, gamle Fædreland. Legationsraad Engelsted oplæste en Tale, som Kammerherre Bernhoft havde tilsendt, dybt beklagende, at han ikke selv kunde være til Stede. En historisk, klar Oversigt over det slesvigske Spørgsmaals Historie og Frankrigs store Andel i dets Løsning, en hjertelig Tak for den sidste Ære, der ydedes de Døde. Yderligere talte et Medlem af det stedlige Generalraad, og Professor Verrier gav i et varmtfølt paa glimrende dansk holdt Foredrag en fransk Mands, dybe Forstaaelse af Sønderjydernes Kamp. Paa Aurillac-Fangernes Vegne takkede Kandidat Fuglsang i en fin og smuk Tale, og Højtideligheden endte med Velsignelsen og "Alt staar i Gud Fader Haand". Derefter nedlagde Kammerherre Haarløv og Professor Ehlers Kranse paa den nærliggende franske Kirkegaard. Vanskeligt var det for Sønderjyderne at løsrive sig fra deres Kæres Grave, der hver især fik paastrøet Jord fra Sønderjylland. Men Toget skulle gå; et sidste Blik paa det nu til evig Hvile indviede Sted, saa dansk af Udseende, saa hjemligt og smukt, hvilende i det blomstersmykkede, frodige Land."

Efter højtideligheden på Den Sønderjyske Kirkegård gik turen til den franske kirkegård, der er ligger lige ved siden af. Her blev der også afholdt en højtidelighed. Derefter gik turen atter mod byen Braine.

Billede: Gæsterne har forladt kirkegården. Kilde: Skodborg Hjemstavnsarkiv /arkiv.dk

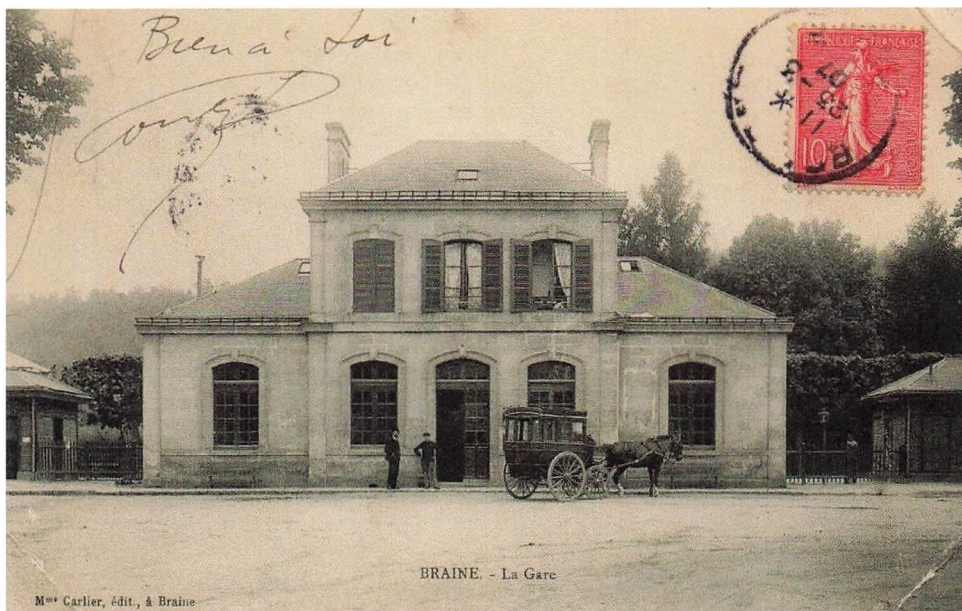
arkivdk

Billede: Der lægges krans på den franske kirkegård. Kilde: Hjemdals billedarkiv / Museum Sønderjyllands Mediearkiv / arkiv.dk.

Som det fremgår af artiklerne, så ankom de danske gæster med tog til Braine, på dagen for indvielsen, den 15. juni 1924. I dag er banegården og jernbanen til Braine nedlagt.

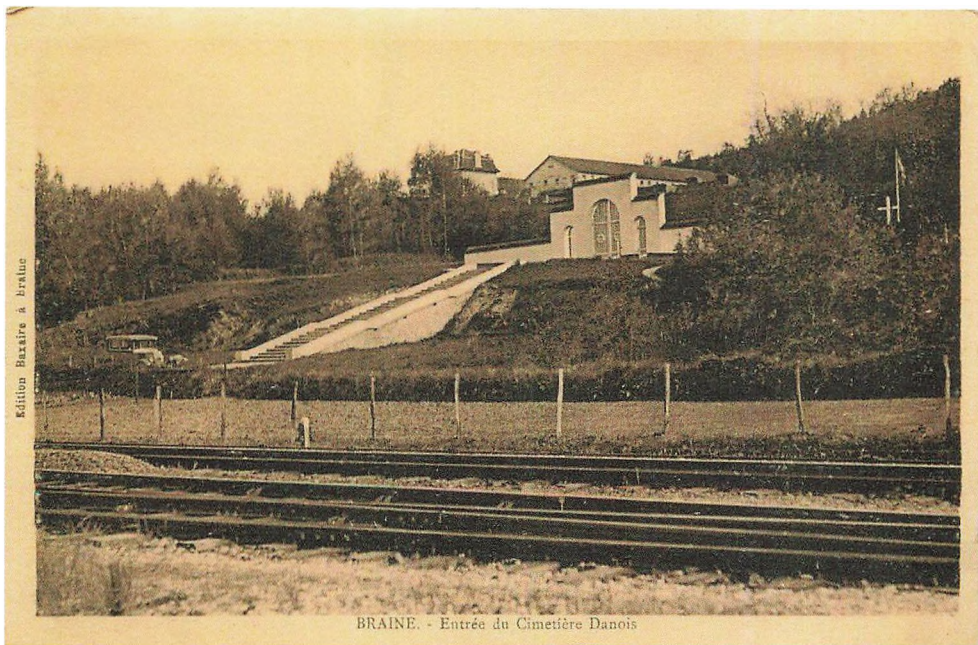
Billeder: Postkort med Banegården i Braine.

Billede: Postkort med indgangen til den daværende banegård i Braine.

Billede: I dag ligger bygningen der tidligere husede banegården der stadig, men jernbanen er fjernet.

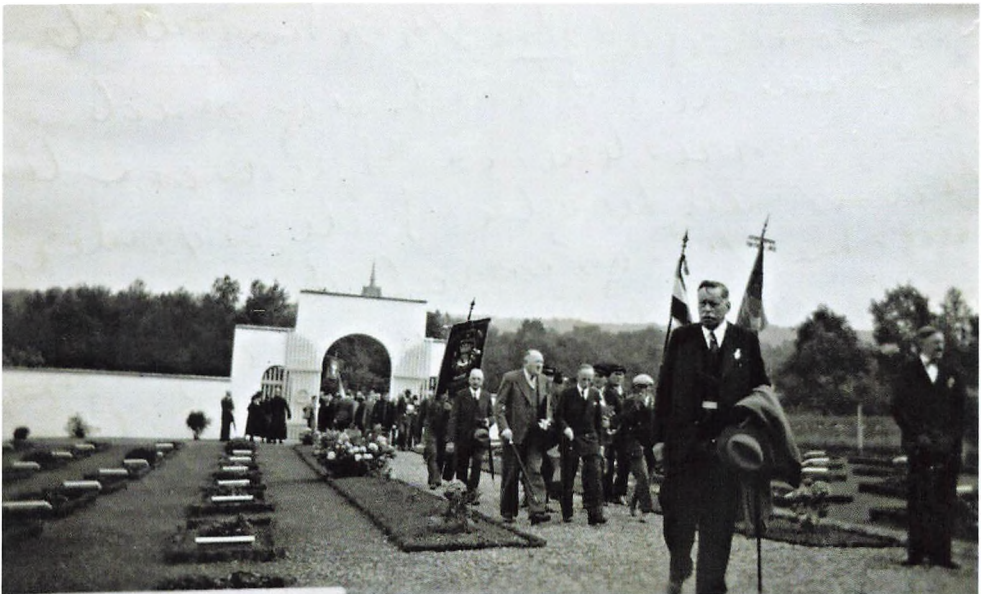
Billede: Postkort med trappen op til Den Sønderjyske Kirkegård og jernbanen i forgrunden. I dag er både jernbane og trappen væk. Der går til gengæld en vej hvor jernbanen lå og en vej helt oppe forbi kirkegården.

Billede: Postkort med Den Sønderjyske Kirkegård. I 1924 var der ikke mur omkring kirkegården. Der var muret indgangsparti med røde låger.

Billede: I 1934, i tiåret for indvielsen, opsættes et mindesmærke for alle de faldne danske, tegnet af Oscar Gundelach-Pedersen. Mindesmærket ses gennem buen til højre.

Billede: Fra Sønderjyske veteraners besøg på kirkegården, den 17. juli 1939. Kilde: Fotograf Christian Pedersen / Hobro Museum.

Billede: Sønderjyske veteraners besøg på Den Sønderjyske Kirkegård i Braine, den 17. juli 1939. Kilde: Fotograf Christian Pedersen / Hobro Museum.

Den Sønderjyske Kirkegård har været genstand for utallige besøg gennem sine 100 år. Med årene kommer kirkegården virkelig til, at trænge til en kærlig hånd og i 2012-13 sker en omfattende renovering. Der fjernes bevoksning, som er overgroet og det erstattes af nye planter i røde og hvide farver. Der males og renses og beskadigede gravsten erstattes. På 95årsdagen for afslutningen på 1. verdenskrig, 11. november 2013 genindvies den nyrenoverede kirkegård af bl.a. HKH Prins Joachim.

Billede: HKH Prins Joachim ved genindvielsen af kirkegården, den 11. november 2013.

Billede: Det var Jørgen Overbys Tegnestue A/S der forestod renovering og bl.a. tegnede de fine bænke til kirkegården.

Billede: I forbindelse med renoveringen blev der opsat ti mindetavler med navnene på de 5.333 faldne sønderjyder.

Billede: Tavle opsat ved indgangen til kirkegården med kort oprids af historien om Sønderjylland 1864-1920.

I 2018 markeredes 100året for afslutningen på 1. verdenskrig. Denne gang med deltagelse af DKH Prins Joachim og Prinsesse Marie.

Billede: HKH Prins Joachim, HKH Prinsesse Marie, Prinsens adjutant og viceborgmester i Kolding, Søren Rasmussen ved markeringen af 100 året for afslutningen på 1. verdenskrig.

Billede: Den 11.11.2018: kransenedlæggelse på Den danske kirkegård i Braine, Frankrig. Borgmester H. P. Geil (Haderslev), borgmester Thomas Andresen (Aabenraa), borgmester Henrik Frandsen (Tønder), viceborgmester Susanne Dyreborg (Esbjerg), viceborgmester Søren Rasmussen (Kolding), viceborgmester Stephan Kleinschmidt (Sønderborg) og viceborgmester Morten Thorøe (Vejen).

Den 11. november 2023 indvies en dansk fredshave ved siden af Den Sønderjyske Kirkegård. Det sker igen med kongelige deltagelse ved HKH Prins Joachim.

Fredshaven er designet af EVM Landskab ved ejer Elzélina Van Melle og landskabsarkitekt og ejer af Thiirmann Have & Landskab, Rikke Thiirmann Thomsen.

Billede: F.v.: Jean-Paul Mulot, Rikke Thiirmann Thomsen, Gilbert Fillinger, HKH Prins Joachim, senator for Aisne, Antoine Lefèvre og bag ham Jean Pons.

Billede: HKH Prins Joachim, senator Antoine Lefèvre og Kolding Kommunes 2. viceborgmester Søren Rasmussen ved kransenedlæggelse på kirkegården.

Valdemarsdag, den 15. juni, 2024 blev 100året for indvielsen af Den Sønderjyske Kirkegård fejret. Ved samme lejlighed blev Erik Skøtt Petersen genbegravet på kirkegården, så der nu er 80 begravede.

Erik Skøtt Petersen blev fundet på den tidligere slagmark ved Verdun under et gravearbejde og slægtningen ønskede ham begravet på Den Sønderjyske Kirkegård.

KOLDING KOMMUNES DELTAGELSE

På Økonomi- og Strategiudvalgsmødet, den 17. september 2024, orienterede borgmester Knud Erik Langhoff om en henvendelse fra Haderslev Kommune, angående deltagelse ved fejringen af Den Sønderjyske Kirkegårds optagelse på UNESCOs Verdensarvsliste og markering af årsdagen for afslutningen på 1. verdenskrig.

Henvendelsen fra Haderslev Kommune, dateret 21. august 2024:

”Kære alle

Først vil jeg lige skynde mig at sige, at afregningen for besøget i Braine i juni er lige på trapperne.

Jeg skriver til jer for at høre, om jeres kommune ønsker at deltage i besøget i Braine i forbindelse med mindehøjtideligheden i anledning af Første Verdenskrigs afslutning den 11. november 2024? Og i givet fald hvor mange personer hver kommune ønsker at deltage med? Navne på deltagerne skal være nøjagtig som det står ide pågældendes pas – men navne er ikke det vigtigste lige nu, det er antal deltagere jeg er interesseret i.

Planen er én overnatning og rejseplanen ser sådan ud med fly tur/retur Billund/Paris:

Søndag 10. november

Kl. 06.30: afg. Billund

Kl. 08.30: ank. Paris

Mandag 11. november

Kl. 21.20: Afg. Paris

Kl. 23.05: Ank Billund

Egentransport til og fra Billund Lufthavn.
Overnatning på Hotel Best Western i Soissons (i lighed med tidligere besøg).

Detaljeret program for turen foreligger ikke endnu, men i hovedoverskrifter vil det bl.a. være modtagelse i Braine den 10/11, og mindehøjtidelighed i kirken og på kirkegården den 11/11.

Eventuelle ledsagere kan deltage i turen for egen regning. Opkrævning foregår efter hjemkomst. Prisen for en ledsager har tidligere år været mellem 4.000–6.500 kr. afhængig af om ledsager skal have eget værelse, og prisen er med forbehold for fly- og hotelpriser på rejsetidspunktet. Haderslev Kommune står for alt det praktiske vedrørende besøget.

Så snart jeg ved hvor mange der skal med denne gang kan jeg få reserveret hotel og fly. Så – jeg ser frem til at høre fra jer så hurtigt det er muligt.

Venlig hilsen
Marianne Weber Vind Nicolajsen
Sekretær

Haderslev Kommune
Sekretariat og Udvikling
Christian X's Vej 39 - 6100 Haderslev
Direkte telefon: 20691643
mnic@haderslev.dk
www.haderslev.dk

På mødet i Økonomi- og Strategiudvalget aftales, at Kolding Byråd skal deltage i fejringen og markeringen i november 2024.

Det blev Søren Rasmussen og Hamlaoui Bahloul som skulle repræsentere Kolding Byråd sammen med Stadsarkivar Lene Wul.

PROGRAM

for studietur/besøg i Braine den 10.-11. november 2024.

Søndag, 10. november (rejsedag)

Kl. 04.30 Ankomst til Billund Lufthavn (2 timer før afgang).
Gruppen mødes ved check in i afgangshallen.

Der er mulighed for at købe morgenmad i lufthavnen når alle er tjekket ind og kommet igennem

security. For egen regning/afregnes med egne kommune.

Parkering: link til parkering Billund Lufthavn: Oversigtskort
(bll.dk)

Kl. 06.30-08.00 Billund/Frankfurt (flynr. LH843)

Kl. 09.00-10.15 Frankfurt/Paris (flynr. LH1030)

Kl. 11.00 (ca) Fælles bustransport til Soission, når alle har fået deres bagage. Rute ca. 80 km.

Kl. 12.30 Tjek ind og aflevering af bagage på Hotel Des Francs.

Det er dog ikke sikkert, at alle værelser er klar endnu, men de vil gerne opbevare bagagen.

Frokost i hotellets restaurant.

Her slutter Charlotte Dumont sig til gruppen.

Kl. 14.00 Afgang til "La Caverne du Dragon, Chemin des Dames Museum"

Kl. 15.00-15.45 Guidet (engelsk) rundtur "La Caverne du Dragon, Chemin des Dames Museum".

Som forberedelse til opgaverne i forbindelse med mindehøjtideligheden den 11. november besøges

dette museum. Chemin des Dames var frontlinje og La Caverne du Dragon beskyttelsessted mod fjendens bombardementer under 1. verdenskrig.

Kl. 16.00 Afgang til Braine (ca 40 km)

Kl. 16.30-17.30 Besøg hos forsvarsbrødrene i Det Danske Hus i Braine.

Eventuelt besøg på Den Sønderjyske Kirkegård, hvis det ikke er blevet for mørkt.

Kl. 17.30 Afgang til hotellet i Soisson.

Kl. 18.00 Ankomst til Hotel Des Francs

Kl. 18.00-18.45 Tjek ind på værelser.

Kl. 18.45 Afgang til Restaurant La Bouse au Grain i Soission, bord bestilt til kl. 19.00.

Restauranten ligger i gåafstand fra hotellet, ca. 800 m.

Mandag, 11. november

Mindehøjtidelighed i Braine i anledning af afslutningen på 1. Verdenskrig.

Påklædning:

Der er ikke specielle krav til påklædning, men kutyme er pænt tøj (jakke og slips for herrernes vedkommende).

Medbring praktisk fodtøj og evt. paraply/regntøj i tilfælde af regnvejr. Områderne på og omkring kirkegårdene kan være ret våde og bløde.

Inden kl. 8.30 Morgenmad og tjek ud.

Tjek, at du har husket alt på dit værelse, vi kommer ikke tilbage til hotellet.

Kl. 8.30 Afgang til Braine. Rute ca 40 km.

Kl. 9:30-10.30 Gudstjeneste i Saint-Yved, kirken i Braine.

Kl. 10.30-11.00 Kranselægning på Monument auz morts, ved Saint-Yved, kirken i Braine.

- Taler v. hhv. Braines borgmester Francois Rampelberg, forsvarsattaché Nicolas T. Veicherts og borgmester Mads Skau (på vegne af de sønderjyske, samt Kolding og Vejen kommuner)

Kl. 11.00 Transport til Foyer Rural, forsamlingshuset i Braine (kort bustur).

Kl. 11.15-13.00 Velkomst og venskabsfrokost.

- Taler v. hhv. borgmester Rampelberg (Braines borgmester) og borgmester Mads Skau – herunder gaveudveksling.
- Frokostbuffet (siddende).

UNESCOS ambassadør Martin Bille ankommer under frokosten.

Øvrige deltagere i mindehøjtideligheden og frokosten bl.a.: dansk præst i Den Danske Kirke i Paris, en gruppe fra Belgien, Braine Byråd, samt øvrige repræsentanter fra kommunen, repræsentanter fra forsvarsbrødrene og venskabsbyforeningen i Braine.

Kl. 13.00 Afgang til Den Sønderjyske Kirkegård.

Kl. 13.15 Ceremoni på Den Sønderjyske Kirkegård.

- Kranselægning, Danmarks sidste honnør, 1 minuts stilhed, herefter synges "Altid frejdig når du går" og "Slumre sødt i den Slesvigske jord". Tekster udleveres på stedet.

Kl. 13.50-14.25 Markering af Den Sønderjyske Kirkegårds optagelse på UNESCO's Verdensarvsliste.

- Taler v. hhv. Braines borgmester Francois Rampelberg, borgmester Mads Skau, presidenten for Departemen de l'Aisn, M. Fricoteaux og præfekten for de l'Aisne M. Campeux. Afsløring af 2 mindetavler: "Aisne Terre de mémoire" og "UNESCO".

Kl. 14.25 Gang til den franske kirkegård.

Kl. 14.35 Ceremoni på den franske kirkegård.

- Kranselægning, herefter synges Frankrigs nationalsang. Tekst udleveres på stedet.

Kl. 14.50 Gløgg, kaffe/te, kager, småkager og æbler. Serveres foran kirkegården hvis vejret tillader det, ellers i forsamlingshuset.

Værter hhv. Malene Bendtsen, danske præst i Den Danske Kirke i Paris, Braine Kommune samt Charlotte Dumont.

Kl. 15.15 Afgang til lufthavnen.

Kl. 18.55-20.15 Paris/Frankfurt.

Kl. 22.00-23.25 Frankfurt/Billund.

Billede: UNESCO Verdensarv logo.

FØRSTE DAG I BRAINE

Efter ankomsten til Frankrig og indkvartering i Braine gik turen til "Dragehulen", på fransk "La Caverne du Dragon" der ligger ved Chemin des Dames, på dansk: Damernes vej.

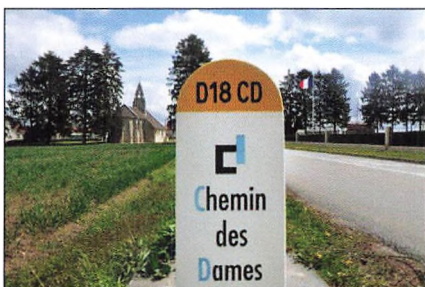
Chemin des Dames er en grøn højderyg, der var skueplads for mange særdeles hårde kampe under Første verdenskrig. Fra de første fjendtligheder under Første Verdenskrig har det været en frontlinje, der blev genstand for mange sammenstød, der kulminerede i den forfærdelige Nivelle-offensiv i april-oktober 1917.

Dragehulen fik sit navn af tyske soldater, der så røgen, der kom ud af indgangene til hulen mindende om ilden der kommer ud af munden på en drage fra eventyrene. Oprindeligt var hulen et underjordisk stenbrud med et areal på 3 hektar, gravet i middelalderen i plateauets kalksten.

*Billede: Postkort med indgang til Dragehulen langs Chemin des Dames.
Kilde: A. Hanras, Oulches.*

*Billede: En af indgangene til Dragehulen.
Billede: En af de karakteristiske vejsten fra Chemin des Dames.*

I begyndelsen af Første Verdenskrig tog franske tropper dette fugtige stenbrud i besiddelse, det lå i 14 meters dybde og det fungerede som bl.a. sovesal, toilet, kapel, apotek, men også til opbevaring af ammunition og mad. Med hundredvis af mænd, der i ugevis ikke måtte vaske sig, fordi de i fugtigheden i hulen ikke kunne tørre samt latriner og lig, har stanken været noget nær uudholdelig.

Tyskerne erobrede hulen i januar 1915 efter meget hårde kampe. De bragte elektricitet og telefoner derved og gravede en brønd. Frem for alt gravede de en 125 meter lang tunnel for at bringe forstærkninger og ammunition ind.

I juni 1917 lykkedes det fransk infanteri at generobre hulen ved hjælp af kvælende gas og flammekastere, men i juli var det atter lykkedes tyske tropper at genvinde fodfæste i stenbruddet. De to sider eksisterede side om side indtil oktober-november 1917, hvor tyskerne trak sig tilbage.

Endelig, i maj 1918, blev franske tropper igen angrebet og måtte overgive sig, men generobrede Dragehulen efter at tyskerne trak sig tilbage i oktober 1918.

I perioden fra den 16.-25. april 1917 havde de franske styrker 134.000 faldne og sårede. Alene den 16. april var de franske tab 40.000 soldater. I alt var tabene på allieret og tysk side på omkring 700.000 soldater ved dragehulen.

Chemin des Dames
- Caverne du Dragon

Oulches-la-Va

Vailly-sur-Aisne

Aisne

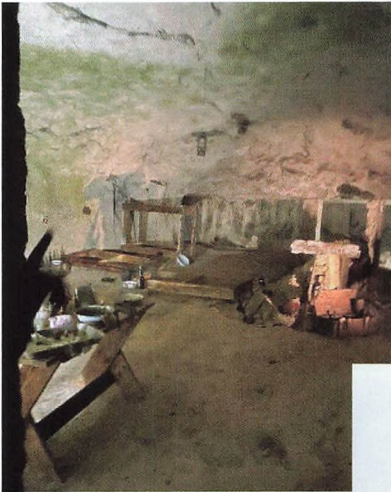
Bourg-et-Comin

Beaurieu

Aisne

Billede: Kortudsnit der viser Dragehulens placering i forhold til Braine. Der er ca. 24 km. Kilde: Google.

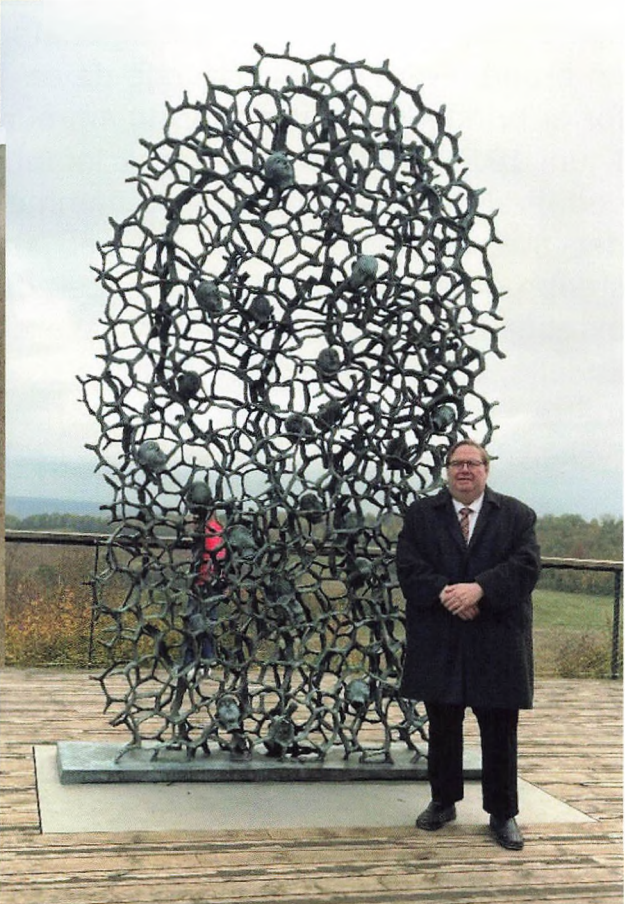

Billede: Det er en overvældende oplevelse af besøge dragehulen. Man fornemmer de voldsomme menneskelige lidelser der er foregået her. Man ved at der også i dragehulen har været sønderjyske soldater. Bl.a. en af de højeste der var hele 2 meter og 10 cm, udover alle de andre skræmmende forhold i hulen, så har han ikke kunnet gå oprejst.

Billede: Plakette med information om skulpturen "De valgte ikke selv deres grav".

Billede: For at hylde de soldater, der faldt på Chemin des Dames under Første Verdenskrig, blev en bronzeskulptur af Haïm Kern opsat den 11. april 2017, på Caverne du Dragon. Den er fire meter høj, vejer 2 tons og har titlen "De valgte ikke selv deres grav. Den officielle indvielse fandt sted søndag den 16. april 2017, af den franske præsident François Hollande.

Billede: Min hustru Judit Brøndum Rasmussen ved museet ved Chemin des Dames.

Billede: Den smukke udsigt fra toppen af Dragehulen gør det vanskeligt at forestille sig det ubegribelige blodbad og de store menneskelige lidelser der har fundet sted her.

Billede: Efter besøget ved Chemin des Dames gik turen til forsvarsbrødrenes hus i Braine.

FEJRINGEN I BRAINE

La commémoration du 106ème anniversaire de
l'Armistice de 1918

&

L'inauguration de la borne mémorielle
«Aisne - Terre de mémoire» et «UNESCO»

Lundi 11 novembre 2024

9h30

Messe
Eglise Saint-Yved

13h30

Dépôt de gerbes
Cimetière militaire danois

10h30

Allocutions et
dépôt de gerbes
Monument aux Morts

13h45

Inauguration de la borne mémorielle
Devant le cimetière militaire danois

14h30

Dépôt de gerbes
Cimetière militaire français

Mairie de Braine • 28, place Charles de Gaulle, 02220 Braine • 03 23 74 10 40 • accueil@braine.fr • www.braine.fr

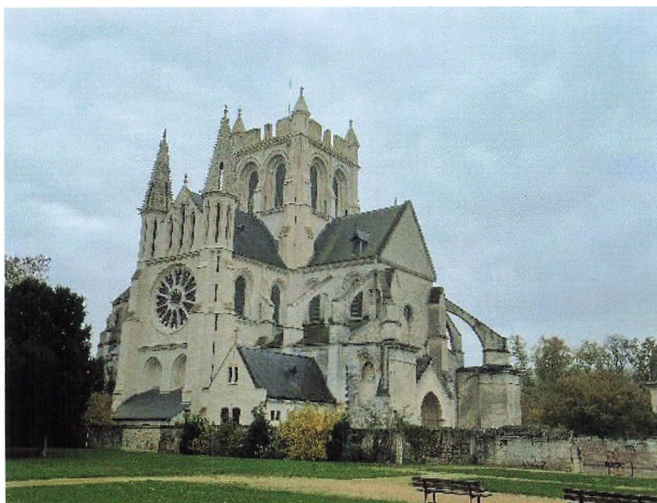
Billede: Den officielle invitation fra borgmesteren i Braine til markeringen af 106året for afslutningen på 1. verdenskrig og fejringen af optagelsen på UNESCOs Verdensarvsliste samt tilslutningen til "Terre de mémoire".

Mandag den 11. november var det så tid til fejringen i Braine. Dagen begyndte med messe i Eglise Saint-Yved, Sankt Yved kirken i Braine.

Billede: Ældre postkort med Sant Yved kirken i Braine.

Billede: Sankt Yved i Braine, 11. november 2024.

Billede: Den katolske præst forretter messen.

Billede: Den danske præst taler ved messen.

Billede: Efter messen bæres fanerne ud til pladsen foran kirken, hvor bl.a. det lokale brandkorps og gendarmeri står klar.

Billede: Braines borgmester Francois Rampelberg taler ved ceremonien foran kirken.

Billede: Borgmester Francois Rampelberg får hjælp af en stor gruppe børn ved nedlæggelsen af kranse.

Efter kransenedlæggelsen ved pladsen foran kirken gik turen til den lokale forsamlingsbygning, "Foyer Rural". Her var der frokost og den traditionelle udveksling af gaver og tak.

Billede: Venskabsfrokost i Foyer Rural i Briane.

Efter frokost var der tid til højtidelighed på Den Sønderjyske Kirkegård, afsløring af plakette for "Terre de memorie" og optagelse på UNESCOs Verdensarvsliste.

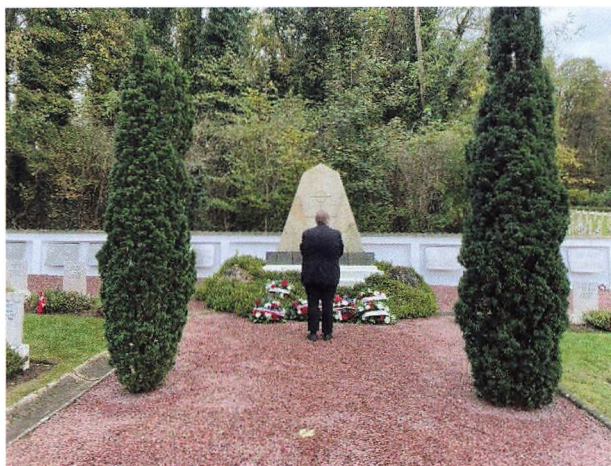

Billede: Der lægges krans ved mindesmærket på Den Sønderjyske Kirkegård.

Billede: Kranse ved mindesmærket.

Billede: Søren Rasmussen viser sin respekt ved mindesmærket.

Efter kransenedlæggelse sang de danske deltagere "Altid frejdig når du går". Derefter var det tid til festlighed foran kirkegården.

Efter at have hyldet de danske soldater, der faldt i Første Verdenskrig, er vi her for at indvie mindestenen «Aisne - Terre de Mémoire» og plaketten «UNESCO - World Heritage Site».

Ceremonien vil foregå i 3 etaper:

- Først taler fra de officielle repræsentanter;
- Dernæst afsløring af mindestenen;
- Derefter går vi videre til «UNESCO»-pladen og afslører den.

Vi vil derefter invitere jer til at gå videre til den franske militærkirkegård for resten af mindehøjtidelighederne.

Jeg giver nu ordet til hr. RAMPÉLBERG, borgmester i Braine.

Billede: 2. viceborgmester i Braine, Nathalie Mussots velkomsttale.

Hr. præfekt,
Hr. forsvarsattaché fra den danske ambassade, kære Nicolas,
Hans Excellence, Danmarks ambassadør ved OECD og UNESCO, fru Sous-préfète,
Hr. formand for Aisne departementale råd, kære Nicolas
Hr. borgmester i Haderslev, kære Mads (går under navnet »Mass«),
Repræsentanter for de danske byer,
Mine damer og herrer, veteraner og fanebærere,
Mine damer og herrer i jeres rækker, grader og kvaliteter,
Mine damer og herrer,

Det er med stor glæde og ære, at jeg kan byde jer velkommen her i dag foran den danske militærkirkegård i Braine for sammen at indvie mindestenen »Aisne - Terre de

Mémoire« og mindepladen for kirkegårdens optagelse på UNESCO's verdensarvsliste.

På vegne af byen Braine og dens indbyggere vil jeg gerne forsikre jer om vores kærlighed og venskab til Danmark, et land, som vi har et særligt bånd til:

- Takket være interkulturelle udvekslinger, især gennem vores særlige forhold til vores venskabsby, Haderslev;
- Takket være de forskellige mindehøjtideligheder, som vi deltager i i dag;
- Og endelig takket være de udvekslinger med unge mennesker, som Den Fransk-Danske Komité står for, og som viderefører disse møder og udvekslinger.

Jeg giver nu ordet til Hans Excellence, Danmarks ambassadør ved OECD og UNESCO, Martin Bille Herman.

Hr. præfekt, hr. delegeret, kære borgmestre og borgere i Braine og i Sønderjylland, kære officerer og soldater fra Frankrig og Danmark, mine damer og herrer

Mit navn er Martin Bille Herman og jeg er Danmarks ambassadør ved OECD og UNESCO i Paris. Som Danmarks faste repræsentant i UNESCO takker jeg for invitationen til at kunne deltage i fejringen af Den Sønderjyske Kirkegårds optagelse på UNESCO's liste over verdensarv.

Jeg er også glad for at være her i Braine for første gang.

Jeg ved fra Birgit og Nicolas, at det altid er en god oplevelse at være i Braine – og at det var både hyggeligt og højtideligt, da I fejrede kirkegårdens 100 års jubilæum i juni – hvor også den danske soldat Erik Petersen Skøtt blev bisat.

(Se op) Og selv om det helt sikkert er lidt koldere i dag, fornemmer man (jeg) helt klart den gode stemning og den tætte relation mellem Danmark og Frankrig – og mellem Sønderjylland og Braine.

Hjemme i Sønderjylland er vi også på UNESCO's Verdensarvliste. Næmlig med byen Christiansfeld, der blev anlagt i 1773 – og som hyldes for sin helt særegne og meget lineære arkitektur.

Så hvis ikke borgerne i Braine har været forbi endnu, vil jeg tillade mig at anbefale et besøg næste gang de sønderjyske kommuner inviterer – og skulle det blive et genbesøg, så kunne det jo være for at lære af byens erfaringer med netop UNESCO.

Derfor vil jeg også gerne sige lidt om UNESCO's Verdensarvsområder, der dækker ganske bredt. Fra naturens bjergkæder og korallrev til bygninger og kulturminde. Fx Isfjorden ved Illulissat i Grønland, Den kinesiske mur eller Katedralen i Reims. Og nu også militære kirkegårde fra 1. Verdenskrig.

Alle disse steder repræsenterer et arvegods, som vi mennesker har en pligt til at passe på og værne om – og i nogle tilfælde også at huske på.

Derfor skal vi heller ikke alene glæde os over den smukke sønderjyske kirkegård og de gode arrangementer, der finder sted her hvert år.

Vi skal også tage mindet om 1. Verdenskrig på os. Om krig i Europa.

Mindet om ofrene og mindet om, at fred (desværre) sjældent er en varig ting. Det så vi på Balkan for få årtier siden og vi ser det nu i Ukraine.

Derfor skylder vi også de faldne soldater her på kirkegården – og på de andre kirkegårde – at mindes deres offer uanset om de kæmpede frivilligt eller fordi de blev tvunget til det. De satte deres liv ind for en sag, som var og er Europas; nemlig fredens og frihedens sag.

Mindet om soldaternes og befolkningernes offer dengang, skal derfor også være en påmindelse om vores eget ansvar for både nutidens og de kommende generationer. En fortælling om, at det kan gå galt, at krig stadig findes. Og ikke mindst en fremsynethed, som gør os i stand til at opretholde freden uden at miste friheden.

Billede: Den danske ambassadør ved OECD og UNESCO Martin Bille Hermanns tale.

Billede: Braines borgmester Francois Rampelberg taler.

Billede: Danmarks UNESCO-ambassadør Martin Bille Hermann taler.

Billede: Præfekt i Aisne Thomas Campeaux taler. Hans tale findes desværre ikke på dansk.

I dag markerer vi, at den sønderjyske kirkegård er optaget på UNESCOs verdensarvsliste.

Sammen med 138 andre kirkegårde og monumenter er vores kirkegård blevet udnævnt som mindsted for dem, der faldt på Vestfronten.

Det her er et stykke danmarkshistorie i Frankrig.

Her ligger 80 danske mænd begravet, og kirkegården er mindsted for endnu flere.

Mange af disse danske mænd kæmpede en krig, der ikke var deres. De var udkommanderet i tysk krigstjeneste, men hørte ikke til på de tyske kirkegårde.

Jeg kan kun forestille mig, hvordan det har følt for dem, der har levet under og efter Den Store Krig. Det har været en meget følelsesladet tid.

I årene efter Første Verdenskrig blev

Sønderjylland genforenet med Danmark. Samtidig kæmpede mange familier for, at deres faldne sønner og fædre kunne stedes til hvile i dansk muld.

Det lykkedes for nogle af dem med oprettelsen af kirkegården her og de første 50 grave i 1924.

Vi er i Sønderjylland og Danmark utroligt taknemmelige for, at den franske stat har stillet et stykke land til rådighed for kirkegården her. Så vores landsmænd kunne få den sidste fred med deres egne.

Og vi er utroligt taknemmelige for, at I her i Braine passer på og værner om kirkegården og vores kulturarv.

Mange tak for det. Og tak til UNESCO for at tage vores historie med på verdensarvslisten.

Billede: Øverst Haderslevs borgmester Mads Skaus tale. Nederst præsidenten for departementsrådet i Aisne Nicolas Fricoteaux.

Hr. præfekt,

Hr. Repræsentant for den danske ambassade,

Hr. Ambassadør, Kongeriget Danmarks permanente delegerede ved UNESCO,

Hr. Borgmester i Braine,

Repræsentanter for danske byer,

Hr. Repræsentant for byen Braine-le-Comte,

Repræsentanterne for de tidligere krigere og krigsfanger fra Algeriet, Tunesien og Marokko (ACPG-CATM),

Mine damer og herrer i jeres range, grader og kvaliteter,

Mine damer og herrer,

Vi er samlet her i dag foran den danske militærkirkegård i Braine for at hædre og mindes våbenhvilen den 11. november 1918.

Vi kan ikke glemme vores døde, 110 år efter udbruddet af den første Verdenskrig i 1914.

Denne krig blev en tragedie, der varede mere end fire år.

I Aisne forbliver denne krig stadig forbundet med mindet om hundredtusinder af døde, den fuldstændige ødelæggelse af byer og landsbyer og med eksilet for halvdelen af civilbefolkningen.

Frankrig kom blødende ud af konflikten med 1,4 millioner døde, tre millioner sårede, lemlæstede, blinde og gassede og tusindvis af enker og forældreløse børn. I alt krævede denne hidtil usete konflikt mere end 9 millioner menneskeliv : et makabert globalt tal.

Hvis den 11. november blev dagen for Frankrigs

sejr, blev det også dagen for den genvundne fr. Efter krigen, for ikke at glemme ofret af døde, blev ligene af soldater fra alle nationer samlet på talrige kirkegårde og nekropoler, og lokalt rejste kommunerne monumenter for de døde, hvor navnene på ofrene og de savnede blev indgraveret.

Den 15. juni sidste år samledes vi her for at fejre 100-året for oprettelsen af denne danske militærkirkegård med begravelsen af den 80. danske soldat, der blev fundet i nærheden af Verdun.

På denne 11. november mødes vi igen her i Braine, franskmænd og danskere samlet for at ære mindet om vores døde fra Den Store Krig, men også for at fejre vores dybe venskab og vores europæiske ideal omkring fred og demokrati.

Dette løfte om fred mellem folkene efter så megen lidelse er netop al den betydning, vi ønskede at give optagelsen på verdensarvslisten af et udvalg af begravelses- og mindesteder fra den Første Verdenskrig, og som kulminerede sidste år med tildelingen af dette prestigefyldte mærke af UNESCO.

Den danske kirkegård i Braine, den eneste nekropol for denne nation på fransk jord, forbliver et vigtigt arkitektonisk eksempel på det danske folks vilje til at anerkende deres børn der døde i krigen, men den er frem for alt symbolet på denne levende hukommelse, der består hermed af gestus af forsoning og venskab mellem byen Braine, departementet Aisne, Frankrig og Danmark.

Og det er derfor, hr. ambassadør, at vi har ønsket at markere etårsdagen for denne UNESCO-indskrivning med installationen og afsløringen af den allerførste plade med dette mærke her på den danske kirkegård i Braine. Det er ligeledes, at vi også ønsker at minde folk om denne historie og levende hukommelse ved at indvie en »Aisne Terre de Mémoire« (Aisne Land of Remembrance)

markør. Formålet med dette departementale initiativ er at forbinde dette sted med andre steder, der er præget af de sidste fire konflikter i den moderne verdens historie i vores departement, ved at give adgang til yderligere oplysninger om mindesmærker via QR-koder.

Selv om konflikterne aldrig er stoppet, troede vi i dag, at en ny verdenskrig var umulig. Desværre er krigen vendt tilbage til Europa og Mellemøsten, og spændingerne stiger over hele verden.

Vi tror måske, at freden er ude af vores rækkevidde, men vi har et grundlæggende ansvar: at lære vores børn respekt for andre og det at leve sammen gennem arven fra de sidste to verdenskrige.

At leve sammen i fred betyder at acceptere forskelle, at lytte, at vise respekt og anerkendelse for andre og at leve i en ånd af balance og harmoni. Vi har så meget at lære af hinanden. Lad os se her i Braine på alt det, der er opnået omkring denne fælles historie, selvfølgelig tragisk, men som har muliggjort dette venskabsbysamarbejde og disse udvekslinger, så rige og venskabelige mellem europæere.

Lad os ikke glemme, at ekstremistisk tankegang skaber konflikter. Hadefuld tale giver anledning til muligheden for krig. Det skal vi lære vores børn, for de er vores lands fremtid og de fremtidige ambassadører for dette fredsideal.

Mange tak til jer alle .

Efter talerne blev først sten og plakette fra "Terre de mémoire" afsløret.

Billede: Afsløring af "Terre de mémoire" sten og plakette, afsløres. Fra venstre Haderslevs borgmester Mads Skau, præsident for departementsrådet i Aisne Nicolas Fricoteaux, præfekt i Aisne Thomas Campeaux, Danmarks UNESCO-ambassadør Bille Hermann og borgmester i Braine Francois Rampelberg.

Billeder: Plaketten fra "Terre de mémoire" og Kolding Byråds repræsentanter, 2. viceborgmester Søren Rasmussen og Byrådsmedlem Hamlaoui Bahloul, ved stenen med plaketten.

Derefter skulle UNESCO-skiltet afsløres.

Billede: UNESCO-skiltet klar til at blive afsløret.

Billede: UNESCO-skiltet afsløres. Fra venstre den danske forsvarsattaché, oberst Nicolas Teodors Veicherts, præsident for departementsrådet i Aisne Nicolas Fricoteaux, Haderslevs borgmester Mads Skau, Danmarks UNESCO-ambassadør Bille Hermann, præfekt i Aisne Thomas Campeaux, borgmester i Braine Francois Rampelberg.

Billede: Kolding Byråds repræsentanter, 2. viceborgmester Søren Rasmussen og Byrådsmedlem Hamlaoui Bahloul ved UNESCO-skiltet.

DANNEBROG

Når der er danske besøg i byen Braine, er der altid smykket smukt med Dannebrog. I forbindelse med fejringen af 100 året for indvielsen af Den Sønderjyske Kirkegård, i juni 2024, var der gjort ekstra meget ud af pyntningen og der var Dannebrog på rigtig mange bygninger. Jeg spurgte hvem der stod for det og fik forklaret, at det var fru Sylvie Grün.

Sylvie Grüns far havde passet gravene på Den Sønderjyske Kirkegård, før det blev overladt til en betalt gartner og kirkegården og dens historie har altid betydet meget i familien. Efter faderens død, besluttede Sylvie Grün, at viderefører faderens arbejde for kirkegården og det gør hun bl.a. ved utrætteligt, at sørge for byen pyntes med Dannebrog ved danske besøg og mærkedage.

Det gjorde et stort indtryk på hele delegationen, i forbindelse med fejringen af 100 året for indvielsen af kirkegården, at Braine var så smukt udsmykket med Dannebrog. Jeg fik den ide, at vi ved næste besøg kunne tage en lille hilsen med til Sylvie Grün som tak. Det kunne meget passende være en bordflagstang med Dannebrog og jeg skrev til den lokale formand for Dannebrog-Samfundet, Daniel Klestrup Bjærg, om han ville være så venlig, at være behjælpelig med, at skaffe en sådan. Det ville han meget gerne.

Ved besøget, sidst på eftermiddagen den 10. november 2024, i Våbenbrødrenes hus benyttede vi lejligheden til at takke Sylvie Grün.

Billeder: Byrådsmedlem Hamlaoui Bahloul er født i Algeriet og har fransk som sit modersmål, så han stod for overdragelse af gaven til Sylvie Grün og holdt en lille tale for hende. Hun blev tydeligvis meget glad og rørt for påskønnelsen.

DELTAGERLISTE

TØNDER (3)

Keld Ingwert Hansen, Vicekommunaldirektør
Poul Erik Kjær, Kommunalbestyrelsesmedlem
Allan Skjøth, Kommunalbestyrelsesmedlem

SØNDERBORG (4)

Christel Leiendecker, Byrådsmedlem
Ingrid Johannsen, Byrådsmedlem
Gunner Hattesen, Ledsager
Morten Skovmand Fogh, Chef for Kultur, Idræt og Fritid

AABENRAA (3)

Rasmus Elkjær Larsen, Byrådsmedlem
Jan Køpke Christensen, Byrådsmedlem
Rasmus Andresen, Byrådsmedlem

KOLDING (4)

Søren Brøndum Rasmussen, 2. viceborgmester
Judith Brøndum Rasmussen, Ledsager
El Hamlaoui Bahloul, Byrådsmedlem
Lene Wul Soon Pedersen, Stadsarkivar

HADERSLEV (12)

Mads Skau, Borgmester
Allan Emiliussen, Kommunalbestyrelsesmedlem
Mogens Muxoll Søberg, Ledsager
Signe Sidelmann Knappe, Kommunalbestyrelsesmedlem
Jarl Bjørn Knappe, Ledsager
Lene Bitsch Bierbaum, Kommunalbestyrelsesmedlem
Jesper Bitsch Bierbaum, Ledsager
Jens Friis Felber, Kommunalbestyrelsesmedlem
Bo Morthorst Rasmussen, Kommunalbestyrelsesmedlem
Peter Karm, Kommunaldirektør
Marianne Weber Nicolajsen, Sekretær
Charlotte Dumont, Bestyrelsesmedlem i Fonden til
vedligeholdelse af kirkegården, bor i Frankrig, lidt udenfor Braine.

TIL GENFORENINGS- OG GRÆNSEMUSEET

Genforenings- og Grænsemuseet har en fantastisk samling af effekter fra tiden omkring genforeningen, herunder også fra tiden under 1. verdenskrig. Det lykkedes mig at finde lidt souvenirs, som jeg kunne betænkte museet med, herunder fra Chemin des Dames og UNESCO-fejringen.

Souvenirs fra Chemin des Dames; en fransk soldat i den farvestrålende uniform fra krigens begyndelse, en fransk soldat i den uniform man hurtigt fik skiftet til, så soldaterne ikke var så nemme at se for fjenden, den karakteristiske kilometersten fra Chmin des Dames og en tysk soldat.

Billede: Reversnål med UNESCOs logo, som jeg fik, sammen med lidt andre UNESCO-ting, af en ansat ved den danske ambassade, da jeg spurgte om hun havde noget til vort enestående museum.

Under opholdet i byen Soissons kom Judit og jeg forbi en lille antikvitetsforretning. Her fandt jeg en medalje, med hilsen fra borgmesteren i Braine. Jeg har tidligere set, at de har et eksemplar på Museet på Sønderborg Slot, som daværende borgmester i Haderslev, Jens Christian Gjesing, havde fundet i en skuffe på borgmesterkontoret.

Jeg mente, at det var passende, at Genforenings- og Grænsemuseet også kom i besiddelse af et eksemplar, så jeg

købte den med hjem som gave til museet, der har en interessant samling af effekter fra sønderjydernes deltagelse i 1. verdenskrig og Den Sønderjyske Kirkegård.

Billede: Medalje. Øverst Grev Robert den første af Dreux – der ejede området ved Braine - Våbenskjold, "BRAINE" og derefter byen Braines våbenskjold. Motiver fra Braine; Saint Yved de Braine kirken, rådhuset i Braine og bindingsværkshuset på Place du Général-de-Gaulle, kaldet "det spanske hus" og Pont des Vantaux vandfaldet.

Billede: Bagsiden med teksten oversat til dansk: "Med borgmesterens og kommunens kompliment".

Billede: Udstillingsmontre på Genforenings- og Grænsemuseet med effekter hjembragt fra tidligere besøg på Den Sønderjyske Kirkegård. Kilde: Genforenings- og Grænsemuseet.

DEN SØNDERJYSKE KIRKEGÅRD UNESCO VERDENSARV

Om Den Sønderjyske Kirkegårds
udnævnelse til UNESCO Verdensarv
og fejringen af dette.

ISBN 978-87-94314-13-8